

NIEOBOWIĄZKOWE SZCZEPIENIA U DZIECI

■ **GRAŻYNA RYBAK** – specjalista chorób dzieci

Według tegorocznych danych Państwowego Zakładu Higieny w okresie od 16 – 22 lutego 2014 r. zarejestrowano w Polsce ponad 93 tys. zachorowań na grypę. Prawdopodobnie dzięki szczepieniom jest to nieco mniej niż w poprzednim roku. Zgonów z powodu grypy nie odnotowano.

Szczepienia refundowane z budżetu państwa chronią dzieci przed chorobami najcięższymi, śmiertelnymi lub groźącymi ciężkimi powikłaniami. Na terenie kraju sprawę szczepień reguluje Program Szczepień Ochronnych (PSO), zawierający listę bezpłatnych szczepień obowiązkowych, które wpisane są w książeczkę zdrowia dziecka oraz zalecanych, nieobowiązkowych opłacanych przez rodziców.

Do takich należy między innymi **szczepionka przeciw grypową** zalecana w zasadzie wszystkim dzieciom powyżej 6 miesiąca życia, a zwłaszcza uczęszczającym do żłobka lub przedszkola. Zalecenia PSO

dla dzieci są co roku aktualizowane w oparciu o badania, które dowodzą, że najczęściej chorują na grypę małe dzieci i to one zakażają starszych. Nie da się ochronić dziecka przed wszystkimi chorobami wirusowym, ale przed grypą, często dającą powikłania naprawdę warto. W tym roku właśnie w lutym zbadalam bardzo wiele małych dzieci głównie od 1-10 lat z typowymi objawami grypy i gorączką do 40 st. Żadne z nich nie było szczepione i większość wróciła po tygodniu z kaszlem i z powikłaniem w postaci zapalenia oskrzeli lub płuc rozpoznanych po badaniu i wymagających podania antybiotyku. Nie chodzi o to, by dziecku podawać wszystkie istniejące szczepionki, ale wspólnie z lekarzem ustalić niezbędne dla konkretnego dziecka. Przed kolejną zimą, nie zapominajmy o szczepieniu przeciw grypie szczególnie u dzieci z alergią, astmą oskrzelową, niską odpornością, dla których zachorowanie na grypę poza powikłaniami wiąże się także z pogorszeniem ich choroby przewlekłej. Szczepienie chroni też dorosłych zwłaszcza rodziców i dziadków przed zakażeniem się od dziecka.

Najbardziej narażone na choroby są dzieci najmłodsze. **Szczepienia wcześniaków** można i należy rozpocząć zgodnie z ich wiekiem metrykalnym, bez względu na masę urodzeniową i masę ciała w dniu szczepienia. Pod warunkiem braku innych przeciwwskazań. Zasada ta dotyczy zarówno szczepień obowiązkowych, jak i zalecanych. Z powodu charakterystycznej dla wcześniaków małej masy mięśniowej należy dążyć do ograniczenia liczby wstrzyknięć. Warto więc stosować **szczepionki wysoce skojarzone obejmujące 5–6 składników**. Te mimo, że zawierają antygeny chorób obowiązkowo szczepionych niestety nie są refundowane w Polsce i rodzice zmuszeni są za nie płacić. Szczepionki te bardzo ułatwiają realizację szczepień w terminie, o połowę zmniejszają liczbę wizyt w poradni i co najważniejsze ograniczają ilość po-

wikłań praktycznie do minimum.

U dzieci poniżej 2 lat z racji niskiej odporności, priorytetowym szczepieniem dodatkowym jest zabezpieczenie przed **Pneumokokami**. Chroni to najmłodszych przed najczęstszymi chorobami bakteryjnymi wywołanymi przez paciorkowce, a więc sepsą, ropnym zapaleniem opon mózgowo rdzeniowych, zapaleniem płuc, krtani, oskrzeli i uszu. Szczepienie ogranicza też ryzyko zachorowania na zapalenia gardła wywołane przez paciorkowca ropnego, w postaci szkarlatyny, anginy oraz ostrych kłębkowych zapaleń nerek.

Dla maluchów ważna jest też ochrona przed **ospą wietrzną**, która co raz częściej przebiega w formie masywnych epidemii w żłobkach i przedszkolach – a jej przebieg trudno przewidzieć. Często występuje przebieg lekki, ale może być także niespodziewanie bardzo ciężki z poważnym powikłaniem, zapaleniem mózdzku, powięzi i skóry. Obecnie dla dzieci uczęszczających do żłobka, narażonych środowiskowo są refundowane, czyli bezpłatne 2 dawki szczepionki p. ospie. Dla starszych, które nie chorowały niestety już nie. Jeżeli dziecko nie przechorowało ospy do 10 r. ż. należy je zaszczepić, aby

Kolejną grupą wymagającą ochrony przy pomocy szczepień jest młodzież. Po 11 roku życia, w okresie zmian hormonalnych, stresów i kontaktów rówieśniczych w internatach znów wzrasta częstość zakażeń wywołanych przez Meningokoki – Dwoinki zapalenia bakteryjnego opon mózgowych. Czasem w okresie niżej odporności, nadmiernego wysiłku, miesiączki wystarczy napić się z jednej butelki Coli z kolegą, który nieświadomy jest nosicielem meningokoka, by zachorować na to schorzenie. Warto dziecko zabezpieczyć pojedynczą dawką szczepionki, przed tą poważną chorobą rozpoczynającą się jak wiele innych banalnych wysoką gorączką, a niestety w piorunująco szybkim tempie i z ogromnie ciężkimi powikłaniami.

Harcerzy, dzieci leśników i spędzających wakacje na Mazurach lub w lasach doszczepiamy także dodatkowo przeciw **kleszczowemu zapaleniu mózgu**. Ukąszenia kleszcza mogą spowodować wirusowe zapalenie ośrodkowego kładu nerwowego, w którym powikłania mogą wiązać się z nagłym obrzękiem mózgu, utratą przytomności. Proszę nie mylić; nie chroni to przed Boreliozą. Na tą chorobę na razie

uniknąć powikłań. Bardzo ważne jest takie zabezpieczenie dla dzieci po chemioterapii, leczeniu sterydami schorzeń przewlekłych nerek, stawów, astmy oskrzelowej oraz przy atopowym zapaleniu skóry. U nich ospa przebiega znacznie ciężiej.

Dzieci trafiające do żłobka w pierwszych miesiącach życia powinny być także zabezpieczone przed **biegunkami Rota**. Chroni to je przed agresywnymi szczepami wirusa Rota który potrafi wywołać skrajne odwodnienie, związane z wymiotami i jednoczesną biegunką. Dzieci żłobkowe narażone są także na bardzo rzadką ale ciężką infekcję opon mózgu wywołaną przez meningokoki, której możemy zapobiec poprzez szczepienie. Dla podróżujących maluchów i przedszkolaków jest także możliwość szczepienia przeciw **żółtacze pokarmowej WZW A**.

nie mamy szczepienia, za to wczesne objawy zakażenia w postaci rumienia w miejscu ukąszenia kleszcza można leczyć, by zapobiec powikłaniom Boreliozy.

Są także dostępne szczepienia chroniące przed rozwojem nowotworów wywołanych przez zakażenie **wirusem brodawczaka**. To szczepienie przeciw HPV – Brodawczakowi szyjki macicy, który związany jest z rozwojem po wielu latach raka szyjki macicy. Choroba przenosi się drogą płciową, dlatego przede wszystkim szczepienie powinny wykonać 18-latkę przed ślubem, przed podjęciem współżycia płciowego w małżeństwie.

Szczepień jest bardzo dużo. Nie wszystkie musimy wykonać u każdego dziecka. Zachęcam do konsultacji z pediatrą prowadzącym, by ustalić niezbędne szczepienia dodatkowe u konkretnego dziecka. ■